БАЛКАНСКО ЕЗИКОЗНАНИЕ
LINGUISTIQUE BALKANIQUE

Hristo SALDZHIEV (Stara Zagora)

MEDIEVAL BULGARIAN ANTHROPONYMS AND TOPONYMS OF POPULAR SEMITIC ORIGIN. ASPECTS OF THE LANGUAGE SITUATION IN THE EARLY MEDIEVAL BULGARIAN STATE

Abstract: The present article deals with Medieval Bulgarian anthroponyms and toponyms of Syriac and Arabic origin. They have all been registered in the medieval epigraphy and written sources of Bulgarian and Byzantine origin and up to this moment they have not been examined in linguistic studies. In the second part of the article on the basis of previous investigations on the traces of direct translations from Syriac in Old Slavonic texts of Bulgarian origin an attempt at reconstructing the peculiarities of the medieval Old Slavonic (Bulgarian) – Syriac bilingualism is made. Some examples of literary translations of idioms, disregard for the metaphoric meaning of words and transliterations of uncommon words give arguments in favor of the hypothesis that this form of bilingualism had a popular character and typologically did not differ essentially from some latter forms of bilingualism registered in the 19th and 20th centuries.

Keywords: Syriac; Arabic; Old Slavonic; toponyms; anthroponyms

REFERENCES

ACPD = MAcKenize, D. 1986. *A Concise Pahlavi Dictionary*. London: Oxford University Press.

ACSD = Payne-Smith, J. 1903. *A Compendious Syriac Dictionary*. London, Oxford: Clarendon Press.

AMD = Drower, E. & Macuch, R. 1963. *A Mandaic Dictionary*. Oxford University Press.

BTS = Çağbayır, Y. 2016. *Büyük Türçe Sözlük. Orhun yazıtlarından Günümüze Türkiye Türkçesinin Söz Varlığı*. 5. Istanbul: TIKA.

Constantini Porhyrogeniti 1964: De administrando imperio. In: Duychev, I., Tsankova-Petkova, G., Tapkova-Zaimova, V., Yonchev, L., Tivchev, P., Voynov, M. (eds.): *Fontes Graeci Historiae Bulgaricae V*. Sofia: БАН (BAN), 198-229.

Vol. 60 (2021), issue 2,
pp. 117-135, ISSN Print: 0324-1653

de Blois 1985: de Blois, F. “Freemen” and “Nobles” in Iranian and Semitic Languages. – *The Journal of the Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland*. No. 1, 5-15.

DNSI = Hoftijzer, J. & K. Jongeling. 1995. *Dictionary of the North-West Semitic Inscriptions*. I. Leiden: Brill.

DTTBTYML = Jastrow, M. 1903. *Dictionary of the Targumim, Talmud Bavli, Talmud Yerushalmi and Midrashic Literature*. London, New York: G. P. Putnam’s sons.

Gerov 1989: Gerov, B. *Inscriptiones Latinae in Bulgaria repertae*. Serdicae: Aedibus Universitatum “Kliment Ohridski”.

Iohannes VIII papa 1960: Iohannes VIII papa. Epistolae. In: Duychev, I., Voynov, M., Lishev, S., Primov, B. (eds.): *Fontes Latini Historiae Bulgaricae II*. Sofia: BAN, 136-181.

Ivanov 2013: Ivanov, S. The Legend of the Twelve Fridays and Quattuor Tempora, Scrinium. – *Journal of Patrology, Critical Hagiographyand Ecclesiastical History*, 9 (2013), 185-206.

Keith-Falconer 1885: Keith-Falconer, M. *Kalīlah and Dimnah or the fables of Bidpai*. Cambridge: The University Press.

Lieu1985: Lieu, S. *Manicheism in the later Roman Empire and Medieval China. A Historical Survey*. Manchester: University Press.

Lourié 2013a: Lourié, P. The Syriac Aḥiqar, Its Slavonic Version, and the Relics of the Three Youths in Babylon, Scrinium. Slověn – *International Journal of Slavic Studies*, 2 (2013), 64-117.

Lourié 2013b: Lourié, P. The Slavonic Apocalypse of the Twelve Dreams of Shahaisha: An Iranian Syriac Reworking of a Second Temple Jewish Legend on Jambres. Commentationes Iranicae. – В: Тохтасьева,С., Лурье, П. (ред.): *Сборник статей к 90-летию Владимира Ароновича Лившица*. Санкт Петербург: Нестор-История, 481-507. [Lourié 2013: Lourié, P. The Slavonic Apocalypse of the Twelve Dreams of Shahaisha: An Iranian Syriac Reworking of a Second Temple Jewish Legend on Jambres. Commentationes Iranicae. V: Tohtas′eva, S., Lourié, P. (red.): *Sbornik statey k 90-letiyu Vladimira Aranovicha Livshitsa*. Sankt Peterburg: Nestor-Istoriya, 481-507.].

Lourié 2015: Lourié, P. Direct Translations into Slavonic from Syriac: a Preliminary List. In: Diddi, C. (ed.): *ΠΟΛΥΙΣΤΩΡ. Scripta Slavica. Mario Capaldo Dicata*. Moscow–Rome, 161-169.

LS = Brockelmann, C. 1928. *Lexicon syriacum*. Halle: M. Niemeyer.

Marcato 2018: Marcato, E. *Personal Names in the Aramaic Inscriptions of Hatra*. Direttore scientifico Lucio Milano (Università Ca’ Foscari Venezia, Italia). Venezia: Edizioni. [Antichistica, 17. Studi orientali, 7].

Marquart 1903: Marquart, J. *Osteuropäische und ostasiatische Streifzüge; ethnologische und historisch-topographische Studien zur Geschichte des 9. und 10.Jahrhunderts (ca. 840-940)*. Leipzig: T. Weicher.

Muroaka 2005: Muroaka, T. *Classical Syriac. A Basic Grammar with a Chrestomathy*. Wiesbaden: Otto Harrassowitz Verlag.

Nişanyan 2002: Nişanyan, S. *Sözlerin Soyağacı, Çağdaş Türkçenin Etimolojisi*. Istanbul: Adam Yayınları. <http://www.nisanyansozluk.com/>, 29.04.2018 (last updated).

The Chronicle of Theophanes Confessor 1997: *The chronicle of Theophanes Confessor Byzantine and Near Eastern history AD 284-813*. Oxford, New York: Clarendon Press, Oxford University Press.

Theophanes Confessor 1960: Theophanes Confessor. Chronographia. In: Duychev, I., Tsankova-Petkova, G., Tapkova-Zaimova, V., Yonchev, L., Tivchev, P. (eds.): Fontes Graeci Historiae Bulgaricae III, Sofia: БАН (BAN). 226-289.

TS = Payne-Smith, R. 1879. *Thesaurus Syriacus*. Oxford: Clarendon.

Алексиев1980: Алексиев, Й. За грамотността на населението в Търново. В: Петров, П. (ред.): *Средновековният български град*. София: Българско историческо дружество, 205-213. [Aleksiev 1980: Aleksiev,Y. Za gramotnosttana naselenieto v Tarnovo. V: Petrov, P. (red.): *Srednovekovniyat balgarski grad*. Sofia: Balgarsko istorichesko drujestvo, 205–213.].

Бакшев 2001: Бакшев, П. Описание на царство България. В: Димитров, Б. (ред.): *Петър Богдан Бакшев. Български политик и историк от XVII век.* София: Наука и изкуство, 124-148. [Bakshev 2001: Bakshev, P. Opisanie na tsarstvo Balgariya, V: Dimitrov, B (red.): *Petar Bogdan Bakshev. Balgarski politik i istorik ot XVII vek*. Sofia: Nauka i izkustvo, 124-148.].

Бартикян 1980: Бартикян, Р. Византийская, армянская и болгарская легенды о происхождении павликан и их историческая основа. – *Byzantino Bulgarica*, VI (1980), 57-62. [Bartikyan 1980: Bartikyan, R. Vizantiyskaya, armyanskaya i bolgarskaya legendy`o proishojdenii pavlikyan i ih istoricheskaya osnova. – *Byzantino Bulgarica*, VI (1980), 57-62.].

Бешевлиев 1992: Бешевлиев, В. *Първобългарски надписи*. София: Издателство на Българската академия на науките [Beshevliev 1992: Beshevliev, V. *Parvobalgarski nadpisi*. Sofia: Izdatelstvo na Balgarskata akademiya na naukite.].

БЕР = *Български етимологичен речник*. София: БАН. 2002-. [BER = *Balgarski etimologichen rechnik*. Sofia: BAN. 2002-].

Ваклинов 1977: Ваклинов, С. *Формиране на старобългарската култура*. София: Наука и изкуство. [Vaklinov 1977: Vaklinov, S. *Formirane na starobalgarskata kultura*. Sofia: Nauka i izkustvo.].

Георгиев 1977: Георгиев, В. *Траките и техният език*. София: БАН. [Georgiev 1977: Georgiev, V. *Trakite i tehniyat ezik*. Sofia: BAN.].

Гюзелев 1969: Гюзелев, В. *Княз Борис Първи. България през втората половина на IX в*. София: БАН [Gyuzelev 1969: Gyuzelev, V. *Knyaz Boris Parvi. Balgariya prez vtorata polovina na IX v*. Sofia: BAN.].

Даскалова, Райкова 2005: Даскалова, А., Райкова, М. *Грамоти на българските царе*. София: АИ „Проф. Марин Дринов“. [Daskalova, Raykova 2005: Daskalova, A., Raykova, M. *Gramoti na balgarskite tsare. Sofia*: AI “Prof. Marin Drinov”.].

Димитров 2012: Димитров, П. *Велики Преслав. Историческа топография до XIV век (по археологически данни)*. Автореферат на дисертация. София. [Dimitrov 2012: Dimitrov, P. *Veliki Preslav. Istoricheska topografiya do XIV vek (po arheologicheski danni).* Avtoreferat na disertatsiya. Sofia.].

Драгойловић 1974: Драгойловић, Д. *Богомислтво на Балкану и у Малој Азији*. Београд: Балканолошки институт Српске академије наука и уметности. [Dragojlović 1974: Dragojlović, D. *Bogomisltvo na Balkanu I u Maloj Aziji*. Beograd: Balkanološki institut Srpske akademije nauka i umetnosti.].

Дуриданов 1976: Дуриданов, И. *Езикът на траките*. София: Наука и изкуство. [Duridanov 1976: Duridanov, I. *Ezikat na trakite*. Sofia: Nauka i izkustvo.].

ЕПРБКЕ = Младенов, С. 1941. *Етимологически и правописенъ речникъ на българския книжовенъ езикъ*. София: Христо Г. Дановъ [EPRBKE = Mladenov, S. 1941. *Etimologicheski i pravopisen rechnik na balgarskiya knizhoven ezik*. Sofia: Hristo G. Danov.].

ЭСРЯ = Фасмер, М. b1986. *Этимологический словарь руского языка*. II. Москва: Прогресс [ÉSRY Fasmer, M. *Étimologicheskij slovar' ruskogo yazy`ka*. II. Moskva: Progress.].

Златарски 1908: Златарски, В. *История на Българската държава през средните векове*. том I. част 1. София: Наука и изкуство. [Zlatarski 1908: Zlatarski, V. *Istoriya na Balgarskata darjava prez srednite vekove*. tom I. chast 1. Sofia: Nauka i izkustvo.].

Иванов 1922: Иванов, Й. *Произходъ на павликянитѣ споредъ два български ржкописа*. – *Списание на Българската академия на науките*, XXIV (1922), 20-31. [Ivanov 1922: Ivanov, Y. Proizhod na pavlikyanite spred dva balgarski rakopisa. – *Spisanie na Balgarskata akademiya na naukite*, XXIV (1922), 20-31.].

Иванов 1970: Иванов, Й. *Български старини из Македония*. София: Наука и изкуство. [Ivanov 1970: Ivanov, Y. *Balgarski starini iz Makedoniya*. Sofia: Nauka i izkustvo.].

Йорданов 2001: Йорданов, И. *Корпус на печатите на средновековна България*. София: Агато. [Yordanov 2001: Yordanov, I. *Korpus na pechatite na srednovekovna Balgariya*. Sofia: Agato.].

КТБРР = Радовъ, П. 1851. *Краткій турско-болгарскій речникъ и разговорникъ*. Белград: Парвителствена Книгопечатниіа. [KTBRR = Radov, P. 1851. *Kratkiy tursko-bolgarskiy rechnik i razgovornik*. Belgrad: Pravitesltvena Knigopechataniia].

ЛБР = Войнов, М. & Милев, А. 1971. *Латинско български речник*. София: Наука и изкуство. [LBR = Voynov, M. & Milev, A. 1971. *Latinsko balgarski rechnik*. Sofia: Nauka i zikustvo.].

Лурье 2014: Лурье, П. Солунская легенда: оригинальное славянское произведение или перевод с сирийского? Количественный подход к оценке правдоподобности альтернативных гипотез. –*Материалы по археологии и истории античного и средневекового Крыма*. 6. Севастополь: Киммерия. 190-215. [Lourié 2014: В Lourié, B. Solunskaya legenda:

original′noe slavyanskoe proizvedenie ili perevod s siriyskogo? Kolichestveny′y podhod i otsenke pravdopodobnosti al′ternativny′yh gipotez, – *Materialy′ po arheologii i istorii antichnogo i srednovekovnogo Kry′ma*. 6. Sevastopol′: Kimmeriya, 190-215.].

Мавродинов 1959: Мавродинов, Н. *Старобългарското изкуство*. *Изкуството на първото българско царство*. София: Наука и изкуство. [Mavrodinov 1959: Mavrodinov, N. *Starobalgarskoto izkustvo. Izkustvoto na parvoto balgarsko tsarstvo*. Sofia: Nauka i izkustvo.].

Миковъ 1943: Миковъ, В. *Произходъ и значение на имената на нашитѣ градове, села, реки, планини и места*. София: Печатница Хр. Г. Дановъ. [Mikov 1943: Mikov, V. *Proizhod i znachenie na imenata na nashite gradove, sela, reki, planini i mesta*. Sofia: Pechatnitsa Hr. G. Danov.].

Овчаров 2010: Овчаров, Д. *Художествената керамика в българските земи*. София: Български бестселър. [Ovcharov 2010: Ovcharov, D. *Hudojestvenata keramika v balgarskite zemi*. Sofia: Balgarski bestselar.].

Попконстантинов 1993: Попконстантинов, К. Рунически надписи от средновековна България. В: Гюзелев, В., Тъпкова-Заимова, В., Попконстантинов, К., Павлов, П. (ред.): *Studia protobulgarica et mediaevalia europensa*. *В чест на професор Веселин Бешевлиев.* Велико Търново: Университетско издателство, 141-162. [Popkonstantinov 1993: Popkonstantinov, K. Runicheski nadpisi ot srednovekovna Balgariya. V: Gyuzelev, V., Tapkova-Xaimova, V., Popkonstantinov, K., Pavlov, P. (red.): *Studia protobulgarica et mediaevalia europensa. V chest na profesor Veselin Beshevliev*. Veliko Tarnovo: Universitetsko izdatelstvo, 141-162.].

Попконстантинов 2000: Попконстантинов, К. Нови данни за прабългарската антропонимия (По епиграфски данни). – *Български векове*, 2 (2000), 29-42. [Popkonstantinov 2000: Popkonstantinov, K. Novi danni za prabalgarskata antroponimiya (Po epigrafski danni). – *Balgarski vekove*, 2 (2000), 29-42.].

Попруженко 1928: Попруженко Г. *Синодик царя Борила. Български старини. Книга VIII*. София: Държавна печатница. [Popruzhenko 1928: Popruzhenko, G. *Sinodik carya Borila. Balgarski starini. Kniga VIII*. Sofia: Darzhavna pechatnitsa.].

Радева 2015: Радева, Д. *Павликяни и павликянство в българските земи. Архетип и повторения VII-XVII век*. София: Парадигма. [Radeva 2015: Radeva, D. *Pavlikyani i pavlikyanstvo v balgarskite zemi. Arhetip i povtoreniya VII-XVII vek*. Sofia: Paradigma.].

СР = *Старобългарски речник.* София: Валентин Траянов. 1991- [SR = *Starobalgarski rechnik*. Sofia: Valentin Trayanov. 1991-].

Тотев 2016: Тотев, К. Керамичен съд с надпис от разкопките на Трапезица. – *Известия на НИМ*, XXVIII (2016), 255-259. [Totev 2016: Totev, K. Keramichen sad s nadpis ot razkopkite na Trapezitsa. – *Izvestiya na NIM*, XXVIII (2016), 255-259.].

БАЛКАНСКО ЕЗИКОЗНАНИЕ
LINGUISTIQUE BALKANIQUE

Assoc. Prof. Hristo Saldzhiev
Trakia University
Stara Zagora, Bulgaria
e-mail: hristosaldzhiev@yahoo.com

Published on: 20 Dec. 2021

Vol. 60 (2021), issue 2,
pp. 117-135, ISSN Print: 0324-1653